

דער בָּחַ פָּוֹן אַמְּנֵן יְהָא שְׁמֵיָּה רְבָא, אָוֹן וּוּעֲגַן נִישְׁטָן רְעַדְן בִּים דָּאוּוּנָעָן

דער חת"ס שרייבט אין זיין ערשות ווי פאלגענד: השיעית מיט זיין רחמים וחסדים האט אונז איבערגעלאזט דעם מקדש מעט די בתני כנסיות ובתי מדשות, אויב מיר פירן זיך דערמאיט מיט קדושה דעתאלט וועלן זיין באזעט ווערן אין ארץ ישראל און זיין האבן יעט אונז דאס היילגקייט פון ארץ ישראל, און די תפנות ווערן געשיקט צום טויער פון הימל. אויב אבער מיר פירן זיך דארט מיט און זיין לופט פון דברים בטלים איז טמא טוט זיך אנקליידן אין זיך דער שר פון חוץ לארכז, און ער ווערט אונז א בעל הבית אין בהכ"ג נעמט ער די תפנות און פירט זיין ארין צו די חיצונים, איז דער מענטש איזו ווי אן עובד עבדזה זורת, ווי חכז"ל זאנן איז ווער עס וואוינט אין חוץ לארכז איז גליק ווי ער וואלט נישט געהאט קיין גאט.

דערפאר דארף מען זיין געווארנט נישט צו רעדן אין ביהם"ד קיין שום דיבור אויסער דאס דאוועגען, וויל אפילו די וואס דאוועגען מיט כוונה, איז מגליך איז זיער תפלה וועט נישט ווערן אונגעגען ער צוליב דעם זינד פון די אנדערע מענטשן. (עובדות ישראל אבות פ"ה מ"ד)

ווער עס ענטפערט אמן מיט זיין גאנצן כה עפנט מען אים די טויער פון געען (שבת קיט: זהר אלה, וויילקוט תהילים רמז תשמ"א).

ווער עס ענטפערט אמן אויף דער וואלט איז זוכה צו ענטפערן אונז לעתיד לבא (פס"ז ויקרא ז טו). ווער עס ענטפערט אמן מיט זיין גאנצן כה אפילו עס איז דא בי אים א שטץ פון עבדזה זורה איז מע אים מוחל (שבת קיט):

ווער עס ענטפערט אמן יהא שםיה מבורך מיט זיין גאנצן כה צעריאיסט מען אים זיין גטר דין אפילו פון זיבציג יאר. (שבת קיט):

ווער עס איז מזכה דעם רבים קומט אים צו קיין זינד (אבות היח).

ווער עס האלט איז מצוה איז איז ווי ער וואלט געהאלטן זיך גאנצע תורה (מדמ"ש א'). ווער עס האלט אויף א נפש אהת מישראל איז איז זיין ווי ער וואלט אויפגעעהאלטן א גאנצע וואלט (סנהדרין לו).

זו רעדן אינטערן קדיש איז נישט בלויין אן איסור נאר אויך א גוריישט סכנה. און איזו שרייבט דער חפץ חיים (משנה ברורה סיינן נו, א): און כל שכן איז מען דארף זיין זיער זיער געווארנט איז מען זאל נישט רעדן אינטערן קדיש און קדשה, איזו ווי עס שטייט אין מסכת דרכ ארכז, איז ר'acha האט געטרא芬 אליהו הנביא מיט פילע טויזנטער קעמלאן וועלכע זענען אונגעלאדענט מיט איז און חימה (צארן), צו באצלן פאר די דזיגע וואס רעדן ביי קדיש און קדושה וכוי עכ"ל.

אין שלחן ערוך (או"ח הלכות תפלה סיינן קכד ס"ז) שטייט: מען זאל נישט רעדן קיין ואכעדייגע רידיך ווען דער שי"ז זאגט הויכע שמונה עשרה, און ווער עס רעדט איז א זינדיגער און זיין זינד איז גרענער פון קענען איבערטראגן, און מען דארף אים אונשריען. שרייבט אויף דעם דער אליהו רבה (סקיב"ב) פון ספר ווי העמודים להגה"ק ר' שעפטל הורוויז צ"ל בן השלחה"ק זי"ע איז עס איז פאסיג פאר יעדע קהילה צו באשטימען מענטשן אויף דעם, וואס זאלן אקטונג געבן מיט פילע שטרא芬 אויף די וואס רעדן, און מען זאל זי"פ ארשעמען איז די עפנטיליכקייט. פון דעם זעהן מיר דאס גרויסקייט פון דעם זינד, איז מען מג אפילו פארשעמען דעם זינדיגער צוישן מענטשן.

אין ספר דרכ משה (הנספח בספר הגן) איז ער מאיריך צו ערקלערן דאס עיין לוייט דעם וואס מיר געפונען אין כתבי הארכ"ז צ"ל איז דורך רעדן אין בית הכנסת קומט דבר (מארד) ר"ל, און וועגן אונז איז זיין זינד גרענער פון קענען איבערטראגן, איזו ווי דער זינד פון קין וואס האט געהרגיט דעם ברודער. און מיט דעם ערקלערט ער דעם מאמר חכ"ל אין ב"ק. איז ווען עס איז א מארד אין שטאט לייע זאל מען נישט גיין אלילן אין בהכ"ג, איז די המות באהאלט זיין ער כלים זענען אין בהכ"ג, וואס ערקלערנו ג איז זיין ער כלים זענען אין בהכ"ג, מיטו דעם: ד הרויט ער לייע מענטשן. און ער איז צח וואס עס שטייט איז פון קענען צח וואס